

Skog Alnarp

Eld får fart på ekplantorna

I USA är kontrollerade bränder en metod för att få fram en ny ekskog. De första resultaten från svenska försök visar att det tycks fungera även här.

Förra hösten gav sig Linda Peterson ut med en gasolbrännare i skogen för att skapa ett eldhav i områden med naturligt förnygrade ekar. Flertalet av de späda ekarna ovan jord dog efter den hårdföra behandlingen. Det verkar lite paradoxalt eftersom hennes forskning ytterst syftar till att värna eken.

Det kan behövas. Linda, som är doktorand på institutionen för sydsvensk skogsvetenskap, har analyserat data från riksskogstaxeringen. Resultaten är oroande.

EKSKOGEN ökade stadigt under nästan hela 1900-talet, vilket inte var så konstigt. Längre var ekarna kungens träd som användes till krigsfartyg. Bönderna fick inte röra träden, som ofta stod olägligt till mitt ute på en åker. När begränsningarna försvann högs många ekar bort under 1800-talet som en reaktion mot det gamla förbudet.

Därefter vände det uppåt. År 1923 inleddes den årliga riksskogstaxeringen. Under många årtionden noterades allt fler ekar, men i mitten av 1980-talet bröts den positiva utvecklingen för tillkommande trädgenerationer. I den produktiva skogen fortsätter visserligen de grova ekarna att bli allt fler, men antalet unga träd minskar.

- Att ekskogen har problem

Linda Peterson, doktorand vid institutionen för Sydsvensk skogsvetenskap, SLU/Alnarp

att förnygra sig är ett generellt problem. Det kommer visserligen gott om naturligt förnygrade plantor, men de har svårt att överleva och bli fullstora träd, konstaterar Linda.

HON PEKAR ut tre tänkbbara bovar i dramat:

√ Betestrycket från älgar och annat klövvilt har ökat drastiskt.

√ Skogarna har blivit tätare och därmed mörkare. Ek kan visserligen etablera sig där det är mörkt, men plantorna klarar sig inte i längden utan rikligt med ljus.

√ Nya skogsbruksmetoder är ett tredje frågetecken, även om de varit sig ganska lika sedan 1980-talet.

Problemen kan förstås vara en kombination av mörkare skogar och hårdare bete.

Tack vare de djupa rötterna kommer ekarna igen snabbt efter branden.

MOT DEN bakgrunden har Linda Peterson anlagt försöksytor för naturlig förnygring av ek.

- Det var inte helt lätt att hitta lämpliga platser, vilket på sitt sätt illustrerar problemet. Till slut hade vi i alla fall fem lokaler i Småland, Skåne och Halland, berättar hon.

Hälften av ytorna stängslades (för att kolla effekten av bete). Krontaket frihögs på en del av ytorna (för att kolla ljusets inverkan) och en del brändes.

Det är för tidigt att dra några långtgående slutsatser men förnygringen med hjälp av eld, som är något helt nytt för Sverige, har i alla fall börjat bra.

PÅ ÖSTKUSTEN i Nordamerika är kontrollerade bränder en väl etablerad förnygringsmetod understödd av forskningsresultat sedan 1950-talet.

Eken växer långsamt vilket

gör att annan växtlighet lätt tar över, däremot har de unga plantorna ett väldigt kraftfullt och djupt rotsystem.

Idén är att skapa en lågintensiv markbrand som tar bort konkurrerande gräs, örter och andra träd. Vid branden skadas förstås även ekarna, men tack vare det kraftiga rotsystemet återhämtar den sig snabbare än konkurrenterna och skjuter nya skott. Dessutom står de omgivande större ekarna emot elden tack vare dess grova bark.

- Brand är en naturlig del av ekosystemet. Det är relativt gynnsamt för eken som är mer brandtålig än konkurrerande arter. På så sätt kan vår effektiva brandbekämpning bidra till problemet med ekförnygringar, kanske kan planerade bränningar hjälpa till att förnygra eken, säger Linda Peterson.

Kontakt

Linda Petersson, linda.petersson@slu.se, 040-415115

Redaktör nyhetsbrevet

Pär Fornling: par.fornling@slu.se